

Total No. of Questions—4+4+4+4+4] [Total No. of Printed Pages—15

Seat No.	
-------------	--

[5303]-204

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2018

POLITICS (Optional Paper)

PO-06 : Political Thought in Maharashtra

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (i) Write an essay on V.R. Shinde's contribution to political thought in Maharashtra.
 - (ii) Comment on Acharya Javedekar's theory of Satyagrahi Samajvad.
2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (i) Discuss Lokmanya Tilak's views on Cultural Nationalism.
 - (ii) Explain V.D. Savarkar's thought on Social Reforms.
3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]
 - (i) Write an essay on Mahatma Phule's contribution to social movement.

P.T.O.

- (ii) Examine Savarkar's model of Nationalism.
- (iii) Explain Lokmanya Tilak's Doctrine of Chatusutri.
- (iv) Explain V.R. Shinde on non-Brahmin Movement in Maharashtra.

4. Write short notes on any *four* (in 100 words each) : [20]

- (i) Mahatma Phule's views on power
- (ii) Acharya Javdekar's views on Democratic Socialism
- (iii) Savarkar and Hindutva
- (iv) V.R. Shinde's views on untouchability
- (v) Mahatma Phule's critique of Brahminism
- (vi) Lokmanya Tilak's views on ends and means.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) महाराष्ट्रातील राजकीय विचाराला वि.रा. शिंदे यांचे योगदान या विषयावर निबंध लिहा.
- (ii) आचार्य जावडेकर यांच्या सत्याग्रही समाजवाद सिद्धांतावर भाष्य करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) लोकमान्य टिळकांच्या सांस्कृतिक राष्ट्रवाद विषयक विचारावर चर्चा करा.
- (ii) वि.दा. सावरकरांचा सामाजिक सुधारणाविषयक विचार स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (i) महात्मा फुले यांचे सामाजिक चळवळीतील योगदान या विषयावर निबंध लिहा.
- (ii) वि.दा. सावरकरांच्या राष्ट्रवादाच्या प्रारूपाची चिकित्सा करा.
- (iii) लोकमान्य टिळकांचा चतुःसुत्री कार्यक्रम स्पष्ट करा.
- (iv) वि.रा. शिंदे यांचे महाराष्ट्रातील ब्राह्मणेतर चळवळी संबंधी विचार स्पष्ट करा.
4. कोणत्याही चार थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (i) महात्मा फुले यांचे सत्ताविषयक विचार
- (ii) आचार्य जावदेकरांचे लोकशाही समाजवाद विषयक विचार
- (iii) सावरकर आणि हिंदुत्व
- (iv) वि.रा. शिंदे यांचे अस्पृश्यता विषयक विचार
- (v) महात्मा फुलेंची ब्राह्मण्यवादावरील टीका
- (vi) लोकमान्य टिळकांचा साधन व साध्यविषयक विचार.

[5303]-204

PO-07 : Contemporary Political Ideologies

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Explain the meaning and forms of Environmentalism.

(ii) Explain the concept of Green Democracy.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Explain the origin and nature of Liberalism.

(ii) Daniel's Bell's contribution to End of Ideology a debate. Discuss.

3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]

(i) Explain the types of Feminism.

(ii) Explain Humanistic Interpretation of Marx.

(iii) Explain C. Wright Mill's contribution to End of Ideology.

(iv) Explain Neo-Liberal thought by Robert Nozick.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

(i) Theory of Neo-Marxism

(ii) Critique of Neo-Liberalism

- (iii) Women's Liberation
- (iv) Theories of Class
- (v) Neo-Liberal thought of Millon Friedman
- (vi) Women's Empowerment.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
 - (i) पर्यावरणवादाचा अर्थ व प्रकार स्पष्ट करा.
 - (ii) हरित लोकशाहीची संकल्पना स्पष्ट करा.
2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
 - (i) उदारमतवादाचा उगम व स्वरूप स्पष्ट करा.
 - (ii) डॅनियल बैलचे 'विचारप्रणालीचा अंत' यामधील योगदान भाष्य करा.
3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
 - (i) स्त्रीवादाचे प्रकार स्पष्ट करा.
 - (ii) मार्क्सचा मानवतावादाचा अर्थ स्पष्ट करा.
 - (iii) सी. राईट मील चा योगदान 'विचारप्रणालीचा अंत' स्पष्ट करा.
 - (iv) रॉबर्ट नोजिकचे नव-उदारमतवादी विचार स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (i) नव-मार्क्सवादाचा सिद्धांत
 - (ii) नव-उदारमतवादावरील टिका
 - (iii) स्त्री उदारमतवाद
 - (iv) वर्ग सिद्धांत
 - (v) मिल्टन फ्रायडमैनचे नव-उदारमतवादचे विचार
 - (vi) महिला सशक्तीकरण.

[5303]-204

PO-08 : State and Local Administration

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (i) Explain the functions of State Secretariat.
 - (ii) Explain the development and welfare responsibilities of State Government.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (i) Explain the role and importance of Board of Revenue in State Administration.
 - (ii) 73rd and 74th amendments have made the Local Administration More active and efficient. Comment.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]
 - (i) Explain the role and structure of Municipal Corporation.
 - (ii) Explain the functions of Mayor.
 - (iii) Provisions of special development programmes for SC/ST's under State Administration. Discuss.
 - (iv) Explain the relation between State Administration and Local Administration.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]
- (i) Challenges in front of State Administration
 - (ii) Lokpal and Lokayukta
 - (iii) Right to Information
 - (iv) Powers of Governor
 - (v) Functions of Municipal Corporation
 - (vi) Functions of Cantonment Board.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
- (i) राज्य सचिवालयाची कार्ये स्पष्ट करा.
 - (ii) राज्य सरकारी विकास व कल्याणाची जबाबदारी स्पष्ट करा.
2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
- (i) राज्य प्रशासनातील महसूल मंडळाची भूमिका व महत्त्व स्पष्ट करा.
 - (ii) 73व्या आणि 74व्या घटनादुरुस्तीत स्थानिक प्रशासनाला आधिकार्यतत्पर आणि प्रभावी बनविले या विधानावर भाष्य करा.
3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (i) महानगरपालीकेची भूमिका आणि रचना स्पष्ट करा.

- (ii) महापौरांची कार्य स्पष्ट करा.
- (iii) राज्य प्रशासनांतर्गत अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती विषयक केलेल्या विकास कार्यक्रमातील तरतुदींची चर्चा करा.
- (iv) राज्य प्रशासन व स्थानिक प्रशासन यातील संबंध स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (i) राज्यप्रशासना समोरील आव्हाने
- (ii) लोकपाल आणि लोकायुक्त
- (iii) माहितीचा अधिकार
- (iv) राज्यपालाची भूमिका
- (v) महानगरपालीकेची कार्ये
- (vi) क्षेत्रीय छावणीचे कार्य.

[5303]-204

PO-09 : Current Trends in Development Administration

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (i) Write an essay on current trends in Development Administration.
 - (ii) Explain the role of non-official agencies and voluntary organization in development.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (i) Discuss the current trends in agriculture and industry in the Development Administration.
 - (ii) Explain the changing role of Bureaucracy and its impact on the Development Administration.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]
 - (i) Explain the role of State in Development Administration.
 - (ii) Explain the role of United Nations Organization in Development Administration.
 - (iii) Discuss the various challenges in front of Development Administration in the era of Globalization.

(iv) Examine National Industrial Policy in Development Administration.

4. Write short notes on any *four* (in 100 words each) : [20]

- (i) International dimensions of development
- (ii) Changing nature of Development Administration
- (iii) Agencies for Urban Development
- (iv) Role of State in Development Administration
- (v) Community Development Programme
- (vi) Importance of Development Administration.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) विकास प्रशासनातील प्रचलित प्रवाहावर निबंध लिहा.
- (ii) बिगर-सरकारी संस्था व स्वयंसेवी संस्थांची विकास प्रशासनातील भूमिका स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) विकास प्रशासनातील कृषी व उद्योग क्षेत्रातील प्रचलित प्रवाहांवर चर्चा करा.

(ii) नोकरशाहीची बदलती भूमिका स्पष्ट करा व विकास प्रशासनातील तिचा प्रभाव स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

(i) विकास प्रशासनातील राज्याच्या भूमिकेवर चर्चा करा.

(ii) विकास प्रशासनात संयुक्त राष्ट्राची भूमिका स्पष्ट करा.

(iii) जागतिकीकरण पर्वातील विकास प्रशासनासमोरील विविध आव्हानांची चर्चा करा.

(iv) विकास प्रशासनातील राष्ट्रीय औद्योगिक धोरणाचे परीक्षण करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

(i) विकासाचे आंतरराष्ट्रीय अंग

(ii) विकास प्रशासनाचे बदलते स्वरूप

(iii) नागरी विकासाच्या संस्था

(iv) विकास प्रशासनातील राज्याची भूमिका

(v) सामुदायिक विकास कार्यक्रम

(vi) विकास प्रशासनाचे महत्व.

[5303]-204

PO-10 : India in World Politics

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Describe India's policy towards the Indian Ocean.

(ii) Explain Indo-China relations after Cold War.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) India-Russia relations in the 21st century. Discuss.

(ii) Critically evaluate Indo-US relations since 1970.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(i) "Kashmir issue has become a major hurdle in Indo-Pak relations."

Discuss.

(ii) Discuss India's Nuclear Policy.

(iii) State the objectives of European Union.

(iv) Critically evaluate the role of SAARC in the World Politics.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (i) Success of ASEAN
- (ii) Strategic Significance of Indian Ocean
- (iii) CTBT and India
- (iv) Terrorism as a challenge to world politics
- (v) Panchsheel
- (vi) Structure of European Union.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) भारताचे हिंदी महासागराविषयी धोरण स्पष्ट करा.
- (ii) शीतयुद्धोत्तरकाळातील भारत-चीन संबंध स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) एकविसाव्या शतकातील भारत आणि रशिया संबंधाची चर्चा करा.
- (ii) 1970 पासूनचे भारत-अमेरिका संबंधाचे चिकित्सक परीक्षण करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (i) “भारत-पाक संबंधामधील काश्मीर प्रश्न हा मोठा अडथळा आहे.” चर्चा करा.
- (ii) भारताच्या अणुधोरणाची चर्चा करा.
- (iii) युरोपीयन नव्यसंघाची उद्दिष्टे सांगा.
- (iv) जागतिक राजकारणातील सार्कच्या भूमिकेचे चिकित्सक परीक्षण करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (i) आशियानचे यश
- (ii) हिंदी महासागराचे सामरिक महत्व
- (iii) सी.टी.बी.टी. आणि भारत
- (iv) ‘दहशतवाद’ – जागतिक राजकारणापुढील आव्हान
- (v) पंचशील
- (vi) युरोपियन महासंघाची रचना.